

[Hvidberg.]

højtærede minister siger, at der er fremsat drøje udtalelser om Vamdrupfolkene i almindelighed; men der er sandelig også sagt nogle slemme ting om Indre Mission i særdeleshed. Såvidt jeg forstod dommen, er det på udtalelsen om, at det var en væmmelig adresse, han blev dømt, og på den anden udtalelse om, at adressens underskrivere altså ikke ønskede en præst, der talte sandheden. Jeg kan ikke se, at disse to udtalelser skulle være meget anderledes, end at man siger om en præst, at han mangler velvilje, tilgivelse og barmhjertighed.

Med hensyn til, hvem Bartholdy havde kaldt for djævelens sidste forfærdelige opfindelse, er det jo rigtigt, at der i ministeriets skrivelse blev talt om denne sag på en sådan måde, at ministeriet ikke selv indestår for rigtigheden af de anvendte ord. Men kunne man ikke forlange eller i hvert fald vente, at ministeriet havde undersøgt sagen og virkelig set efter, hvorvidt han havde fremsat disse udtalelser eller ikke, for der er stor forskel på, om man siger, at den og den festival i Warszawa var djævelens sidste opfindelse, eller man siger: den totalitære stat er djævelens sidste opfindelse.

Det sidste var noget, vi alle sagde mangfoldige gange under besættelsen. Jeg mener altså, at ministeriet kunne have undersøgt sagen. Nu siger man, at man kunne ikke skaffe fuld garanti, selvom man har præstens manuskript og hans eget udsagn, men når man har hans manuskript og hans eget udsagn om, at han ikke har fraveget manuskriptet på dette fundamentale punkt, mener jeg, at man skal tro en mand som Bartholdy; han plejer ikke at være bange for at indrømme en fejl.

Så vidt denne sag, som jeg ikke skal tale mere om.

Den højtærede minister kom derefter ind på den næste del af den tale, jeg holdt forleden dag, og holdt så en stor, man kan sige kirkehistorisk tale. Jeg hørte på den med megen interesse. Jeg beklager, at der ikke er gået nogle dage, så man kunne have haft fortrykket at arbejde med, men det forekom mig, at ministeren her erklærede, at det ikke i en folkekirke kan være anderledes og heller ikke skal være anderledes, end at der f. eks. er to religioner. Ministeren

sagde, det var en lykke, dette den frie, tålsumme folkekirkes forhold. I folkekirken kan der altså og skal der altså foruden en på åbenbaringstro hvilende Kristusbekendelse også kunne trives uden vanskelighed en almindelig medmenneskeligheds humanisme, måske af mere eller mindre kristelig farve, måske af mere eller mindre hedensk farve. Jeg står ikke her for at sige onde ord om en næstekærligheds humanisme; jeg har gennemlevet hele denne epoke i mit eget liv, jeg ved, hvad jeg taler om. Men nu spørger jeg: Har man så virkelig ret til at tale om en kirke? Har man virkelig ret til at tale om en evangelisk-luthersk kirke? Jeg hørte, at ministeren brugte det ord, at den tillige var Kristi kirke. Jeg mener, at den retteste betegnelse dog må være en religionsanstalt, og den, der kender lidt til urkristendommen og den første kristne menigheds forkyndelse, vil dog vist give mig ret.

Den højtærede minister udtrykte glæde over folkekirken. Jeg kan også godt udtrykke glæde over folkekirkens store muligheder, sålænge den kan arbejde i vort folk. Ministeren afviste min rådløshed og min ængstelse. Ja, det er muligt, at en vis ængstelse prægede mit indlæg, og det skammer jeg mig ikke over, og hvis ministeren vil smile ad mig i den anledning, tager jeg gerne imod det. Tonen var i alt fald pænere denne gang end sidst. Jeg skammer mig ikke over at være ængstelig over den danske folkekirke. For se på, hvad der sker. Se, hvordan kirken bliver mere og mere isoleret, hvordan folkemasserne går udenom kirkerne, hvordan folkemasserne bliver mere og mere fremmedgjort overfor kirken, hvordan endog den mere vanemæssige tilknytning til kirken efterhånden klippes mere og mere over. Mig forekommer det fantastisk i denne forbindelse blot at henvise til det almindelige præstedømme. Det hedder dog vel „de kristnes almindelige præstedømme“, og dette udtryk forudsætter vel egentlig en af tro båret menighed.

Jeg må sige, at jeg er ikke blevet mindre ængstelig ved den tale, jeg i dag har hørt, og jeg har ikke i den tales anledning opnået nogen som helst glæde.

Rasting: Jeg vil gerne have lov at takke den højtærede justitsminister for de be-